

Dosarul nr.3ra-1222/21
2-20062250-01-3ra-20112021

Prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: V. Chisilița)
Instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Bostan, V. Negru, Gr. Dașchevici)

Î N C H E I E R E

19 ianuarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Daria Sușchevici împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 25 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, și s-a menținut hotărârea din 22 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă :

La 09 iunie 2020 Daria Sușchevici a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, potrivit prevederilor art.164-165,167-168 din Codul administrativ, procedura prealabilă a fost respectată, fiind adresată o cerere la Casa Teritorială de Asigurări Sociale s.Centru, mun.Chișinău la data de 05 martie 2020, iar răspunsul de refuz în recalcularea pensiei a fost recepționat la 20 mai 2020.

Ținând cont de dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.1 din 18 martie 2020, în conformitate cu art.22 din Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art.2 din Hotărârea Parlamentului nr.55/2020 privind declararea stării de urgență, punctelor 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1340/2001, conform cărora pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel au fost suspendate pe toată durata stării de urgență

instituite, la data de 20 mai 2020 s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă, iar la 09 iunie 2020 a recepționat răspunsul (decizia) nr.S-1042/20. Astfel, termenul de înaintare a acțiunii în contencios administrativ, prevăzut de art.209 din Codul administrativ, a fost respectat.

Reclamanta consideră răspunsul (decizia) nr.S-1042/20 din 09 iunie 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la refuzul la recalcularea și achitarea pensiei ca fiind un act administrativ individual defavorabil ilegal, emis cu încălcarea normelor de drept material.

Reclamanta a menționat că, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.303 din 08 octombrie 1996 a fost numită în funcția de judecător la Judecătoria Centru mun.Chișinău, începând cu 08 octombrie 1996 pe un termen de 5 ani, iar prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.671 din 17 mai 2002 a fost numită în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă. La moment activează în calitate de judecător la Judecătoria Chișinău, sediul Centru cu gradul 3 de calificare având un stagiu de judecător de 23 de ani.

Reclamanta a mai indicat că, în conformitate cu legislația în vigoare, începând cu 08 aprilie 2011, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în mărime de 80% din salariul lunar al judecătorului Judecătoriei Centru, mun.Chișinău, însă din motive (cunoscute) pensia nu i-a fost achitată în quantumul stabilit.

Modul de calculare a pensiei unui judecător, care beneficiază de acest drept, a fost reglementat de art.32 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și art.461 din Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Dispoziția art.32 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, statuează clar că pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, fără careva limitări și fără ca legislatorul să facă diferența între judecătorii aflați în funcție și cei demisionați. La adoptarea acestei legi, legislatorul s-a ghidat de Hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 27 ianuarie 2000, prin care s-a statuat că la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului, întru respectarea principiului respectării drepturilor dobândite anterior în mod licit. Pensia achitată urmează a fi calculată reieșind din quantumul dreptului patrimonial dobândit, adică din mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, fără anumite limitări.

Reclamanta a făcut referire la art.4 alin.(4) din Legea nr.328 din 23 decembrie 2013 cu privind salarizarea judecătorilor și procurorilor (abrogată la 1 decembrie 2018), potrivit căreia salariul de funcție al judecătorului din cadrul instanței judecătorești se stabilește în quantum de: 3,5 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 12 ani.

În conformitate cu art.10 din Legea nr.328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, prevederile art.4 din prezenta lege se pun în aplicare după cum urmează:

a) de la 1 ianuarie 2014, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 80% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4;

b) de la 1 aprilie 2015, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 90% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4;

c) de la 1 aprilie 2016, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum deplin conform articolului 4.

Prin hotărârile Guvernului nr.1000 din 13 decembrie 2013, nr.974 din 04 decembrie 2014, nr.879 din 23 decembrie 2015, nr.1233 din 09 noiembrie 2016, nr.54 din 17 ianuarie 2018, s-a aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2014 - 4 225,00 lei, pentru anul 2015 - 4 500,00 lei, pentru anul 2016 în mărime de 5 050,00 lei, pentru anul 2017 - 5 600,00 lei, pentru anul 2018 în mărime de 6 150,00 lei pentru utilizare în modul stabilit de legislație.

Potrivit Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270 din 23 noiembrie 2018, în vigoare din 01 decembrie 2018 salariul judecătorului cu vechimea în muncă în funcția de judecător constituie 22 450,00 lei, (coeficientul de salarizare 8,98 x 2500) + 300 lei gradul III de calificare, în total 22 750,00 lei.

Prin prisma prevederilor art.32 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, pensia judecătorului se calculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, fără careva limitări, coroborate cu art.4 alin.(4) lit.b), potrivit căroră, salariul reclamantei constituie 3,5 salarii medii pe economie: începând cu 1 ianuarie 2014 - 11 830,00 lei, (80% din 14 787,50 lei), iar pensia în cuantum de 80% din suma salariului constituie 9 464,00 lei; începând cu 1 aprilie 2015 - salariul constituie 14 175,00 lei (90% din 15 750,00), iar pensia urma să fie achitată în cuantum de 80% din salariu, adică 11 340,00 lei; începând cu 1 aprilie 2016 - salariul constituie 17 675,00 lei (100%), iar pensia urma să fie achitată în cuantum de 80% din salariu, adică 14 140,00 lei; începând cu 1 ianuarie 2017 - salariul constituie 19 600,00 lei (100%), iar pensia urma să fie achitată în cuantum de 80% din salariu, adică 15 680,00 lei; începând cu 1 ianuarie 2018 - salariul constituie 21 525,00 lei (100%), iar pensia urma să fie achitată în cuantum de 80% din salariu, adică 17 220,00 lei; începând cu 1 decembrie 2018 salariul constituie 22 750,00 lei, iar pensia urma să fie achitată în cuantum de 80% din salariu, adică 18 200,00 lei.

În situația în care salariul judecătorilor în această perioadă (1 aprilie 2015- 2020) s-a modificat, respectiv și pensia urma a fi plătită în cuantum de 80% din salariul de funcție stabilit, însă contrar prevederilor menționate pensia se achită până în prezent în mărime de 9 464,00 lei.

Reclamanta a mai indicat că, că prevederile legale cuprinse în art.III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, potrivit căreia judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi, urmează a fi aplicată în coroborare cu dispozițiile art.32 din Legea cu privire la statutul judecătorului, care a suferit modificări tot prin Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 și care are următorul cuprins: pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

Art.III Legea nr.60 din 4 aprilie 2014, nu se atribuie la Legea cu privire la statutul judecătorilor, legislatorul omițând să indice care lege a fost modificată prin această normă.

Având în vedere principiul de bază, consfințit de Curtea Constituțională în hotărârile sale adoptate pe acest subiect, potrivit cărora asigurarea cu pensii a judecătorilor este reglementată prin acte juridice speciale și obligatorii care sunt: Legea nr.544-XII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, art.III vizat supra, nu poate fi aplicat separat. Or, tratarea în alt mod a prevederilor legale în baza cărora judecătorii aflați în funcție au dreptul de a primi pensia în raport cu salariul lunar al judecătorului în exercițiu, ar contraveni Constituției RM, cât și tratatelor internaționale în domeniul dat. Diminuarea cuantumului pensiei calculate, precum și restricțiile la plata pensiilor, stabilite judecătorilor în modul prevăzut în lege, contravin art.6, 43, 47, 54 și 116 din Constituția RM, principiilor fundamentale despre independența organelor judiciare, consfințite în Rezoluțiile Adunării Generale a ONU nr.40 din 29 noiembrie 1985 și nr.146 din 13 decembrie 1985, precum și în Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, potrivit căreia cuantumul pensiei judecătorului trebuie să fie cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări.

În completarea argumentelor aduse în acțiune, reclamanta a mai menționat că, dreptul la pensie l-a dobândit începând cu data de 08 aprilie 2011, în condițiile art.32 alin.(1) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care prevede recalcularea pensiei în funcție de salariul judecătorului în exercițiu și prevederile normative sus-menționate, adoptate ulterior, nu pot diminua conținutul dreptului la pensie, urmând să beneficieze de dreptul la pensie în condițiile în care a fost dobândit, adică cu dreptul la recalculare. Pe lângă acestea, Curtea Constituțională în hotărârea nr.27 din 20 decembrie 2011, la aprecierea corespunderii prevederilor legale cu garanțiile dreptului de proprietate, statuate de art.46 din Constituție, în paragrafele 77-80, cu referire la prevederile art.4 din Constituție, ținând cont de prevederile Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, a reținut că drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, totuși cuprinde în domeniul său de aplicare protecția socială, incluzând în sine asistența socială și cea medicală.

În pct.79 al hotărârii nominalizate, Curtea Constituțională a conchis că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art.46 din Constituție și respectiv de art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

Indică că, un asemenea drept social l-a dobândit legal, odată cu stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă de judecător.

Reclamanta a mai notat că, argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că dreptul la recalcularea pensiei este rezervat doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă, este neîntemeiat, or, dreptul la pensie l-a dobândit anterior operării modificărilor și completărilor în cauză, iar o lege ulterioară nu poate diminua conținutul unui drept obținut anterior.

Reclamanta consideră că, răspunsul (decizia) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.S-1042/20 din 09 iunie 2020 cu privire la refuzul în recalcularea și achitarea pensiei a fost adoptat cu încălcarea normelor de drept material, deoarece recalcularea pensiei judecătorului urmează să aibă loc reieșind din cuantumul dreptului patrimonial dobândit, iar la caz, ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în funcție, fără careva limitări, începând cu 01 aprilie 2015 și pe viitor, ținându-se cont de modificările legislației în cazul majorării generale a salariului de funcție a judecătorului.

Solicită reclamanta, Daria Sușchevici, anularea răspunsului (deciziei) nr.S-1042/20 din 09 iunie 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la refuzul recalculării și achitării pensiei în cuantum de 80% în dependență de majorarea salariului de funcție al judecătorului în conformitate cu salariul mediu pe economie începând cu 01 aprilie 2015 și pe viitor, ținându-se cont de modificările legislației în cazul majorării generale a salariului de funcție a judecătorului; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită hotărârea cu privire la recalcularea și achitarea pensiei în cuantum de 80% în dependență de majorarea salariului de funcție al judecătorului în conformitate cu salariul mediu pe economie începând cu 01 aprilie 2015 și pe viitor, ținându-se cont de modificările legislației în cazul majorării generale a salariului de funcție a judecătorului.

Prin hotărârea din 22 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a fost admisă acțiunea în contencios administrativ depusă de Daria Sușchevici împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

A fost anulat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de recalculare a pensiei Dăriei Sușchevici.

A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite pensia Dăriei Sușchevici, în cuantum de 80%, în dependență de majorarea salariului de funcție al judecătorului începând cu 01 aprilie 2015, cu recalcularea ulterioară a pensiei în dependență de majorarea treptată a salariului judecătorului.

La 29 octombrie 2020, în interiorul termenului prevăzut la art.232 alin.(1) din Codul administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel nemotivată, iar la 05 ianuarie 2021, prin intermediul oficiului poștal, cu respectarea prevederilor art.232 alin.(2) din Codul administrativ, a fost prezentată motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 25 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 22 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Fiind investite cu judecarea cauzei, prima instanță și instanța de apel au consolidat soluțiile sale prin faptul că reclamanta Daria Sușchevici, este pensionară din 08 aprilie 2011.

Totodată, s-a stabilit că, conform certificatului nr.81 eliberat de Judecătoria Chișinău, Daria Sușchevici activează în continuare în funcția de judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău, beneficiază de un salariu de bază lunar care constituie 22 450 lei, și spor lunar pentru gradul profesional de 300 lei. În total salariul lunar constituie 22 750 lei (f.d.19).

La 05 martie 2020, Daria Sușchevici s-a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru cu cerere prin care a solicitat recalcularea și achitarea pensiei în cuantum de 80% în dependență de majorarea salariului de funcție a judecătorului în conformitate cu salariul mediu pe economie începând cu 01 aprilie 2015 și pe viitor, ținându-se cont de modificările legislației în cazul majorării generale a salariului de funcție a judecătorului (f.d.7-10).

Prin răspunsul nr.Ș-668/20 din 20 mai 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea reclamantei Daria Sușchevici, motivând că, reclamanta continuă să activeze în funcție de judecător, astfel nu sunt temeiuri de a recalcula pensia pentru vechime în muncă ca judecător, începând cu 01 aprilie 2015 (f.d.14).

Instanța de apel a mai menționat că, la 04 aprilie 2014 a fost adoptată Legea nr.60 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (în vigoare de la 16 mai 2014), prin care a fost modificată și completată Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Urmare a modificărilor operate, art.32 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului are următorul conținut: „(1) Judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Prevederile alin.(1) se aplică și judecătorilor care au activat în instanțele internaționale, luându-se în calcul salariul mediu lunar al judecătorului Curții Supreme de Justiție. Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. În cazul în care judecătorii demisionați sunt numiți iarăși în funcția de judecător, plata pensiei se suspendă”.

Totodată, instanța de apel a reținut prevederile art.III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 potrivit căruia, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Deci, în rezultatul modificărilor, judecătorii, care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător, nu mai beneficiază de dreptul la recalcularea pensiei, ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

Instanțele inferioare au reținut că, în Hotărârea nr.9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art.I pct.22 și art.II-V din Legea nr.358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, Curtea Constituțională a menționat că, dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art.22 din Constituție.

Conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

La fel, Hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 27 ianuarie 2000 prevede că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului.

Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că, cuantumul pensiei stabilit printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior.

Conform art.28 alin.(1) din Legea nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, actele Curții Constituționale sunt acte oficiale și executorii pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice.

Totodată, art.54 alin.(1) din Constituția RM prevede că, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile, libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

În temeiul celor enunțate, instanța de apel a apreciat ca fiind justă concluzia instanței de fond, care a stabilit că dreptul social cu privire la beneficierea de pensie pentru vechime în muncă, inclusiv și recalcularea acesteia, a fost dobândit de Daria Sușchevici anterior modificărilor din 04 aprilie 2014 (în vigoare din 16 mai 2014) operate la art.32 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului. Dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea, prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

La rândul său, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr.4 din 27 ianuarie 2000 cu privire la controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor procuraturii, funcționarilor publici stipulează că, la adoptarea unor legi noi și altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în lege. Stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor, judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică.

Mai mult ca atât, dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă de caracterul activității social-utile prestate. Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor (...) au fost obținute prin munca prestată de aceștia, prin exercitarea unor funcții speciale de importanță majoră pentru societate.

În acest context, statutul juridic al unor categorii de persoane este determinat de nivelul juridico-organizatoric al organelor în care aceștia activează, de caracterul și complexitatea activității prestate, de responsabilitățile și exigențele de calificare pe care această activitate le implică. Garanțiile sociale și retribuția acestor funcționari determină faptul că statutul lor juridic să se distingă de statutul altor categorii de funcționari.

De aici și necesitatea instituirii unui nivel sporit de asigurare materială și socială. Instituirea pensiei speciale (de funcție) pentru judecători, nu reprezintă un privilegiu, aceasta fiind justificată în mod obiectiv ca o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigorile statutului special.

În hotărârea nr.25 din 27 iulie 2017 Curtea Constituțională a RM menționează că, stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorului rezidă, în primul rând, în faptul că ele trebuie să reflecte înaltul statut al judecătorului. De aceea garanțiile materiale

ale independenței judecătorului, stabilite de stat, trebuie să fie asigurate și să se respecte necondiționat. Este absolut inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi.

Mai mult ca atât, Curtea Constituțională, în Hotărârea nr.27 din 20 decembrie 2011, la aprecierea corespunderii prevederilor legale cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de art.46 din Constituție, în paragrafele 77 - 80 a ținut cont de prevederile art.4 din Constituție și conform practicii sale și prevederilor Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, reiterând că, drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind precedată în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală. În aceeași hotărâre, acceptând statuările CEDO de asimilare a dreptului la prestații sociale unui drept de proprietate în sensul art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, s-a aliniat la jurisprudența CEDO, care pe parcurs a evoluat, „nu fără ambiguități în ceea ce privește prestațiile non contributive, spre o protecție mai largă, după cum s-a mai menționat în context. La fel, în hotărârea specificată, s-a remarcat Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegaților miniștri), conform căreia: „regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vârstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii”.

Totodată, în paragraful nr.79 al Hotărârii precizate supra, entitatea de jurisprudență constituțională a concluzionat că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art.46 din Constituție și respectiv art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

Raportând normele legale la circumstanțele faptice ale pricinii, instanța de apel a concluzionat că instanța de fond just a statuat că, refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.S-1042 din 09 iunie 2020 este ilegal și urmează a fi anulat, or, prin acesta se încalcă un drept prevăzut de lege, drept dobândit de reclamantă la momentul stabilirii pensiei, care nu poate fi restrâns pe viitor.

Principiul de bază consfințit de Curtea Constituțională în hotărârile sale adoptate la acest subiect este că diminuarea cuantumului pensiei calculate, precum și restricțiile la plata pensiilor, stabilite judecătorilor în modul prevăzut de lege, contravin Constituției, principiilor fundamentale despre independența organelor judiciare consfințite în rezoluțiile Adunării Generale a ONU nr.40 din 29 noiembrie 1985 și nr.146 din 13 decembrie 1985, precum și Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului potrivit căreia cuantumul

pensiei judecătorului trebuie să fie cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări.

Instanța ierarhic inferioară a punctat că, toate modificările operate ulterior în actele legislative, care reglementează modul de calculare a pensiilor au efect doar pentru persoanele, care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, potrivit regulilor generale de acțiune a legii în timp.

Completul judiciar al Curții de Apel a aprecia ca fiind neîntemeiate alegațiile părții apelante precum că, dreptul la recalcularea pensiei este rezervat doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă în condițiile în care reclamanta/intimată a dobândit dreptul la pensie anterior operării modificărilor și completărilor vizate supra, iar o lege ulterioară, nu poate diminua conținutul unui drept dobândit anterior. De altfel, o asemenea abordare promovată de partea apelantă ar conduce la o discriminare nejustificată inadmisibilă.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, înalta Curte a reiterat că, „Articolul 14 din Convenție combinat cu articolul 1 din Protocolul nr.1 „Beneficierea de drepturile și libertățile recunoscute în (...) Convenție trebuie să fie asigurată, fără nicio distincție, bazată în special pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Curtea mai relevă că pe baza articolului 14 din Convenție o distincție este discriminatorie dacă „nu are o justificare obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește un „scop legitim” sau nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat” (a se vedea în special, *Hotărârea Marckx vs Belgiei din 13 iunie 1979*, seria A nr.31, pag.16, paragraful 33).

În condițiile descrise, instanțele ierarhic inferioare au concluzionat că, urmează a fi obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite pensia Dăriei Sușchevici în cuantum de 80%, în dependență de majorarea salariului de funcție al judecătorului începând cu 01 aprilie 2015, cu recalcularea ulterioară a pensiei în dependență de majorarea treptată a salariului judecătorului.

Urmare a constatărilor detaliate supra vis-a-vis de circumstanțele factice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, Completul judiciar a conchis că, argumentele expuse de către Casa Națională de Asigurări Sociale în cererea de apel sunt lipsite de substanță juridică obiectivă, iar instanța de fond reieșind din cumulul probelor administrate a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind legală și întemeiată.

La 20 august 2021, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs motivat, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă, ca neîntemeiată (f.d.115-117).

În motivarea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat că instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru examinarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material.

A indicat recurenta că conform art.32 alin.(1)-(4) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (în redacția Legii nr.60 din 04 aprilie 2014, în vigoare din 16 mai 2014), judecătorul care a atins vârstă de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Prevederile alin.(1) se aplică și judecătorilor care au activat în instanțele internaționale, luându-se în calcul salariul mediu lunar al judecătorului Curții Supreme de Justiție. Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. În cazul în care judecătorii demisionați sunt numiți iarăși în funcția de judecător, plata pensiei se suspendă.

Articolul III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative stipulează că judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Consideră recurenta că conformându-se prevederilor legale, începând cu 16 mai 2014 nu mai efectuează recalculare pensiilor pentru vechime în muncă a judecătorilor aflați în exercițiul funcției, or, aceste reglementări legale se aplică doar față de judecătorii demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

În speță obiectul litigiului ține de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă a judecătorilor pensionați aflați în exercițiul funcției, respectiv, instanța de apel urma să determine corect modalitatea de aplicare a normei menționate supra.

Recurenta apreciază ca fiind nemotivate soluțiile instanțelor de judecată ierarhic inferioare prin care a obligat-o să recalculeze pensia Dariei Sușchevici pentru perioada în care a continuat să activeze în funcția de judecător, începând cu 01 aprilie 2015, ținându-se cont de mărimea salariului judecătorului în exercițiu. Or, unica autoritate care dispune de dreptul de a stabili condiții specifice pentru exercitarea drepturilor sociale este organul legislativ, prin urmare, consideră că este nemotivată poziția instanțelor ierarhic inferioare de admitere a acțiunii Dariei Sușchevici. Deopotrivă, specificarea concretă prin lege a unor chestiuni, la caz, ce ține de drepturile de pensionare a judecătorilor, nu poate fi interpretată altfel decât prevede legislația în vigoare.

Mai notează că, Ministerul Justiției prin scrisoarea nr.03/3250 din 03 aprilie 2015, a explicat cum urmează să fie recalculate pensiile stabilite până la data de 16 mai 2014 (data intrării în vigoare a Legii nr.60 din 04 aprilie 2014) judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. Iar, pensiile stabilite până la intrare în vigoare a Legii nr.6 din 04 aprilie 2014, judecătorilor care activează în continuare în funcție de judecător nu se mai supun recalculării în temeiul art.32 alin.(1) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Odată ce au fost abrogate prevederile art.32 din Legea nr.544/1995 ce admiteau recalcularea pensiei judecătorului ținându-se cont de mărimea salariului lunar al

judecătorului în exercițiu sau modificării/creșterii salariului odată cu numirea acestuia în altă funcție superioară celei deținute, pensia judecătorilor care se află în exercițiul funcției nu mai are fundamentare legală de a fi recalculată odată cu majorarea salariului. Dreptul la recalcularea pensiei fiind rezervat doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă, precum și indică art.32 alin.(3) din Legea nr.544/1995.

La fel, consideră recurenta că este eronată concluzia instanței de apel că art.III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 nu se atribuie la Legea nr.544/1995, or, la caz legislatorul s-a referit concret anume la acest tip de funcționari de stat-judecători, activitatea cărora este reglementată de Legea cu privire la statutul judecătorului.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art.245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 25 mai 2021, în ședință publică, însă la materialele cauzei nu se regăsește confirmarea recepționării acesteia de către recurent.

Totodată, actele cauzei atestă faptul că, la 06 august 2021 Curtea de Apel Chișinău a notificat recurentei Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul oficiului poștal, decizia integrală a instanței de apel, fapt ce se confirmă prin avizul poștal de recepție DS8003421906AS (f.d.107).

La 20 august 2021, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs motivat, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată depusă de Daria Sușchevici să fie respinsă, ca neîntemeiată (f.d.115-117).

Astfel, instanța de recurs consideră că recursul a fost depus cu respectarea termenului prevăzut de art.245 din Codul administrativ.

La 22 noiembrie 2021 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Dariai Sușchevici copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele cauzei (f.d.118), însă plicul a fost returnat în adresa instanței de recurs cu mențiunea factorului poștal „nereclamat” (f.d.119) .

Examinând temeiurile invocate în recurs, în raport cu referința depusă și materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și

de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Iurie Bejenaru

Aliona Miron